

Judikatūras krājums

ĢENERĀLADVOKĀTA ĪVA BOTA [YVES BOT]
SECINĀJUMI,
sniegti 2014. gada 12. jūnijā¹

Lieta C-222/13

TDC A/S
pret
Erhvervsstyrelsen

(Teleklagenævnet (Dānija) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu pieņemamība — “Valsts tiesas” jēdziens LESD 267. panta izpratnē — Iestādes, kas ir iesniegusi lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu, neatkarība — Telekomunikāciju nozare — Universālais pakalpojums un lietotāju tiesības — Direktīva 2002/22/EK — Universālā pakalpojuma sniedzēja papildu obligāto pakalpojumu direktīvas 32. panta izpratnē sniegšana — Papildu obligāto pakalpojumu finansēšana — Neto izmaksu aprēķins — Netaisnīga aprūtinājuma noteikšana

1. Ar šo lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu *Teleklagenævnet* [Telekomunikāciju sūdzību padome] (Dānija) lūdz precizēt tāda papildu obligātā pakalpojuma finansēšanas noteikumus, kuru universālā pakalpojuma sniedzējs uzņēmums sniedz saskaņā ar Direktīvas 2002/22/EK 32. pantu².

2. “Universālā pakalpojuma” direktīvas mērķis ir izveidot saskaņotu tiesisko regulējumu, lai visā Eiropas Savienībā nodrošinātu reālu piekļuvi labas kvalitātes pamata telekomunikāciju pakalpojumiem³. Savienības likumdevējs šos pakalpojumus ir tieši noteicis direktīvas II nodaļā. Ciktāl tie ir sniegti par cenu, kas atšķiras no parastos komercdarbības apstākļos noteiktās cenas, universālā pakalpojuma sniedzējam uzņēmumam dalībvalsts maksā kompensāciju, izmantojot publisko finansējumu vai ar nozares uzņēmumu starpniecību, izmantojot nozares līdzekļus.

3. Saskaņā ar subsidiaritātes principu dalībvalstis var paplašināt universālā pakalpojuma un tā papildu pakalpojumu⁴ ierobežoto darbības jomu, to teritorijā padarot pieejamus un cenas ziņā pieņemamus “papildu obligātos pakalpojumus”, ja tirgus neatbilst gala lietotāju prasībām.

4. “Universālā pakalpojuma” direktīvas 32. pantā, kura piemērošanas joma šeit ir jāinterpretē, ir noteikts šādi:

“Dalībvalstis var izlemt tās teritorijā padarīt publiski pieejamus papildu pakalpojumus, neatkarīgi no pakalpojumiem, kas ietilpst universālā pakalpojuma saistībās kā noteikts II nodaļā, bet šādos apstākļos nevar noteikt kompensācijas mehānismu, iekļaujot īpašus uzņēmumus.”

1 — Oriģinālvaloda – franču.

2 — Eiropas Parlamenta un Padomes 2002. gada 7. marta direktīva par universālo pakalpojumu un lietotāju tiesībām attiecībā uz elektronisko sakaru tīkliem un pakalpojumiem (“universālā pakalpojuma direktīva”) (OV L 108, 51. lpp.), kas ir grozīta ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 25. novembra Direktīvu 2009/136/EK (OV L 337, 11. lpp.; turpmāk tekstā – “Universālā pakalpojuma” direktīva”).

3 — Skat. šās direktīvas 1. panta 1. un 2. punktu.

4 — Skat. “Universālā pakalpojuma” direktīvas 29. pantu.

5. Ar šo noteikumu dalībvalstīm ir nodrošināta plaša rīcības brīvība attiecībā uz pakalpojumiem, kurus to teritorijā var sniegt kā “papildu obligātos pakalpojumus”. Tāpēc izskatāmajā lietā Dānijas Karaliste ir uzlikusi pienākumu *TDC A/S* (turpmāk tekstā – “*TDC*”), vadošajam Dānijas telekomunikāciju operatoram, nodrošināt jūras avāriju un drošības radio sakaru pakalpojumus valsts teritorijā, kā arī Grenlandē. Šie radio pakalpojumi tiek sniegti bez maksas visiem kuģiem neatkarīgi no tā, zem kādas valsts karoga tie peld, un ļauj šiem pēdējiem lūgt palīdzību, ja tie ir briesmās⁵.

6. Tomēr pretēji noteikumiem par kompensāciju universālā pakalpojuma sniedzējiem Savienības likumdevējs nav precizējis nosacījumus, ar kādiem dalībvalstij ir jāmaksā kompensācija papildu obligātā pakalpojuma sniedzējam uzņēmumam. Lai arī tas skaidri izslēdz nozares finansējumu, tas tomēr neprecizē to, ciktāl dalībvalstīm ir pienākums kompensēt papildu obligāto pakalpojumu un kā ir jāaprēķina ar šī pakalpojuma sniegšanu saistītās izmaksas, lai piešķirtu valsts finansējumu.

7. Pamatlietā Telekomunikāciju jomā kompetentā iestāde⁶ ir atteikusi kompensēt izmaksas, kas *TDC* bija radušās saistībā ar attiecīgā jūras avāriju un drošības pakalpojuma sniegšanu 2010. gadā. Šī iestāde nosprieda, ka saskaņā ar valsts tiesību aktiem, kas bija piemērojami līdz 2012. gada 31. martam, *TDC* nebija tiesību uz to izdevumu kompensāciju, kas tam bija radušies, sniedzot papildu obligāto pakalpojumu, jo kopumā tas bija guvis peļņu, pildot pakalpojuma saistības un nodrošinot papildu obligātos pakalpojumus, tos ņemot vērā kopā⁷. No lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu izriet, ka praksē izdevumi par drošības pakalpojumiem bija aptuveni 60 000 000 Dānijas kronas (DKK) gadā (aptuveni EUR 8 036 000), no kuriem gandrīz puse attiecās uz šo pakalpojumu sniegšanu Grenlandē.

8. Saistībā ar tajā celto prasību iesniedzējtiesa uzdeva jautājumus par to, kādi principi un finansēšanas noteikumi reglamentēja papildu obligāto pakalpojumu “Universālā pakalpojuma” direktīvas 32. panta izpratnē. Tā kā bija šaubas par šīs tiesību normas interpretāciju, *Teleklagenævnet* [Telekomunikāciju sūdzību padome] nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

- “1) Vai [“Universālā pakalpojuma” direktīvai], it īpaši tās 32. pantam, ir pretrunā tas, ka dalībvalsts pieņem tiesību normas, saskaņā ar kurām uzņēmumam netiek ļauts prasīt dalībvalstij atsevišķi segt neto izmaksas, kas radušās, nodrošinot papildu obligātos pakalpojumus, kuriem nav piemērojami [šīs] direktīvas II nodaļas noteikumi, ja uzņēmuma peļņa no citiem pakalpojumiem, uz kuriem attiecas uzņēmuma universālā pakalpojuma saistības saskaņā ar [minētās] direktīvas II nodaļu, ir lielāka nekā zaudējumi, kas saistīti ar papildu obligāto pakalpojumu sniegšanu?
- 2) Vai “Universālā pakalpojuma” direktīva liedz dalībvalstij pieņemt tiesību normas, saskaņā ar kurām uzņēmumiem tiek ļauts tikai iesniegt prasību pret dalībvalsti, lai atgūtu neto izmaksas, kas radušās, nodrošinot papildu obligātos pakalpojumus, kuriem nav piemērojami šīs direktīvas II nodaļas noteikumi, ja šīs neto izmaksas uzņēmumam rada netaisnīgu apgrūtinājumu?
- 3) Ja atbilde uz otro jautājumu ir noliedzoša, vai konkrētā dalībvalsts var nolemt, ka nepastāv netaisnīgs apgrūtinājums, kas būtu saistīts ar papildu obligāto pakalpojumu nodrošināšanu, kuriem nav piemērojami [“Universālā pakalpojuma”] direktīvas II nodaļas noteikumi, ja

5 — No lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu izriet, ka praksē drošības pakalpojumus Grenlandei sniedz *Tele Greenland A/S*, Grenlandes autonomajai kopienai piederošs uzņēmums, savukārt *TDC* tikai sedz ar šī pakalpojuma sniegšanu saistītās izmaksas.

6 — No lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu izriet, ka pamatlietas faktu rašanās laikā kompetentā iestāde telekomunikāciju jomā bija *Den danske telemyndighed*. Vēlāk šīs iestādes kompetence tika nodota *Erhvervsstyrelsen* [Dānijas komercsabiedrību pārvaldei]. Tā ir valsts regulatīvā iestāde (turpmāk tekstā – “VRI”), kuras pienākums it īpaši ir nodrošināt nozares uzraudzību saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2002. gada 7. marta Direktīvas 2002/21/EK par kopējiem reglamentējošiem noteikumiem attiecībā uz elektronisko komunikāciju tīkliem un pakalpojumiem (pamatdirektīva) (OV L 108, 33. lpp.) 3. pantu.

7 — No lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu izriet, ka pēc brīdinājuma vēstules un argumentētā atzinuma, kurus Eiropas Komisija bija paziņojusi attiecīgi 2011. gada 27. janvārī un 29. septembrī, Dānijas valdība grozīja savus tiesību aktus, lai no 2012. gada 1. aprīļa ņemtu vērā izmaksas par papildu obligāto pakalpojumu. Tomēr, uzskatot, ka iepriekšējie valsts tiesību akti nebija pretrunā “Universālā pakalpojuma” direktīvai, Dānijas valdība nolēma, ka šim grozījumam nebija atpakaļejoša spēka un tas neļāva segt līdz 2012. gada 1. aprīlim saistībā ar attiecīgo drošības pakalpojumu sniegšanu radušās izmaksas.

uzņēmums kopumā ir guvis peļņu no visu to pakalpojumu sniegšanas, attiecībā uz kuriem tam ir universālā pakalpojuma saistības, ieskaitot tādu pakalpojumu sniegšanu, ko šis uzņēmums būtu sniedzis, kaut arī tam nebūtu universālā pakalpojuma saistību?

- 4) Vai “Universālā pakalpojuma” direktīva liedz dalībvalstij pieņemt tiesību normas, saskaņā ar kurām attiecīgā uzņēmuma neto izmaksas, kas ir saistītas ar universālā pakalpojuma nodrošināšanu saskaņā ar [šīs] direktīvas II nodaļas noteikumiem, ir jāaprēķina, ņemot vērā visus ieņēmumus un izdevumus, kas saistīti ar attiecīgā pakalpojuma sniegšanu, tostarp tos ieņēmumus un tās izmaksas, kas uzņēmumam būtu radušās arī tad, ja tas nebūtu universālā pakalpojuma sniedzējs?
- 5) Vai atbildes uz pirmo līdz ceturto jautājumu ietekmēs tas, ka papildu obligātais pakalpojums ir jānodrošina Grenlandē, kas saskaņā ar LESD II pielikuma noteikumiem ir aizjūras zeme vai teritorija [(turpmāk tekstā – “AZT”)], situācijā, kad Dānijas pārvaldes iestādes pakalpojuma sniegšanu ir uzticējušas uzņēmumam, kurš ir reģistrēts Dānijā un kurš neveic citu darbību Grenlandē?
- 6) Kāda nozīme ir LESD 107. panta 1. punktam un 108. panta 3. punktam, kā arī Komisijas 2011. gada 20. decembra Lēmumam [2012/21/ES] par LESD 106. panta 2. punkta piemērošanu valsts atbalstam attiecībā uz kompensāciju par sabiedriskajiem pakalpojumiem dažiem uzņēmumiem, kuriem uzticēts sniegt pakalpojumus ar vispārēju tautsaimniecisku nozīmi [⁸] saistībā ar atbildēm uz pirmo līdz piekto jautājumu?
- 7) Kāda nozīme ir mazāku tirgus traucējumu principam, kas ir minēts it īpaši “Universālā pakalpojuma” direktīvas 1. panta 2. punktā, 3. panta 2. punktā, tās preambulas 4., 18., 23. un 26. apsvērumā un IV pielikuma B daļā, saistībā ar atbildēm uz pirmo līdz piekto jautājumu?
- 8) Ja ar “Universālā pakalpojuma” direktīvas noteikumiem tiek aizliegti tādi valstu tiesiskie režīmi, kā minēti pirmajā, otrajā un ceturtajā jautājumā, vai šiem noteikumiem un aizliegumiem ir tieša iedarbība?”

9. Izskatāmajā lietā es it paši paudišu nopietnas šaubas par iestādes, kas ir iesniegusi lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu, locekļu neatkarību, ciktāl šiem pēdējiem, kurus ieceļ amatā un atstādina no tā kompetentais ministrs, nav nevienas īpašas garantijas attiecībā uz viņu atstādināšanu no amata, izņemot darba tiesībās paredzētās.

I – Savienības tiesības

A – “Universālā pakalpojuma” direktīva

10. Saskaņā ar “Universālā pakalpojuma” direktīvas 1. pantu tās mērķis ir ar pilnvērtīgas konkurences un izvēles palīdzību visā Savienībā nodrošināt publiski pieejamus labas kvalitātes pakalpojumus, kā arī rīkoties apstākļos, kad tirgus nepietiekami apmierina patērētāju vajadzības. Tāpēc ar šo direktīvu nosaka tiešo lietotāju tiesības un atbilstīgas to uzņēmumu saistības, kas nodrošina elektronisko komunikāciju tīklus un pakalpojumus.

11. Saskaņā ar “Universālā pakalpojuma” direktīvas 3. panta 2. punktu dalībvalstīm ir jānosaka visefektīvākā un piemērotākā pieeja, lai nodrošinātu universālā pakalpojuma ieviešanu, ievērojot objektivitātes, pārskatāmības, nediskriminācijas un samērīguma principus. Turklāt tām jācenšas samazināt tirgus izkropļošanu, jo īpaši pakalpojumu nodrošināšana par cenām vai saskaņā ar citiem noteikumiem un nosacījumiem, kas atšķiras no parastiem komerciāliem nosacījumiem, aizsargājot sabiedrības intereses.

12. Universālā pakalpojuma apjoms ir precizēts “Universālā pakalpojuma” direktīvas 4.–7. pantā. Tas ietver publiskā komunikāciju tīkla [izmantošanu] noteiktā atrašanās vietā, kā arī to, ka gala lietotājiem ir pieejami telefona izziņu dienestu un abonentu sarakstu pakalpojumi. Tas arī ietver to, ka tiek darīti pieejami taksofoni, no kuriem it īpaši ir iespējams veikt neatliekamās palīdzības izsaukumus, kā arī tiek īstenoti īpaši pasākumi, lai nodrošinātu piekļuvi šiem pakalpojumiem personām ar invaliditāti.

13. Ar universālā pakalpojuma sniegšanu saistīto izmaksu finansēšana ir reglamentēta “Universālā pakalpojuma” direktīvas 12.–14. pantā.

14. “Universālā pakalpojuma” direktīvas 12. panta ar virsrakstu “Universālā pakalpojuma saistību izmaksas” 1. punktā ir noteikts:

“Ja [VRI] uzskata, ka universālā pakalpojuma sniegšana, kā noteikts 3. līdz 10. pantā, var radīt negodīgu [netaisnīgu] apgrūtinājumu uzņēmumiem, kas izraudzīti sniegt universālo pakalpojumu, tās var aprēķināt [aprēķina] šī pakalpojuma sniegšanas neto izmaksas.

Šim nolūkam [VRI]:

- a) aprēķina universālā pakalpojuma saistību neto izmaksas, ņemot vērā jebkuras tirgus priekšrocības, kādas ir uzņēmumam, kas izraudzīts sniegt universālo pakalpojumu, saskaņā ar IV pielikuma A daļu, vai
- b) izmanto tā universālā pakalpojuma sniegšanas neto izmaksas, kas noteikts ar izraudzīšanās mehānisma palīdzību, saskaņā ar 8. panta 2. punktu.”

15. “Universālā pakalpojuma” direktīvas IV pielikuma A daļā ir aprakstīti noteikumi saistībā ar universālā pakalpojuma saistību neto izmaksu aprēķinu.

16. Šīs direktīvas 13. panta 1. un 2. punktā ir noteiktas tiesību normas par universālā pakalpojuma saistību finansēšanu. Šajā noteikumā ir paredzēts:

“1. Ja, pamatojoties uz 12. pantā minēto neto izmaksu aprēķinu, [VRI] atklāj, ka uzņēmums ir pakļauts negodīgam [netaisnīgam] apgrūtinājumam, dalībvalstis pēc izraudzītā uzņēmuma pieprasījuma izlemj:

- a) ieviest mehānismu, lai kompensētu šim uzņēmumam noteiktās [aprēķinātās] neto izmaksas saskaņā ar pārskatāmiem [pārskatāmības] noteikumiem no valsts finansējuma; un/vai
- b) sadalīt universālā pakalpojuma saistību neto izmaksas starp elektronisko komunikāciju tīklu un pakalpojumu sniedzējiem.

2. Ja neto izmaksas ir sadalītas saskaņā ar 1. punkta b) apakšpunktu, dalībvalstis nosaka sadales mehānismu, ko administrē [VRI] vai iestāde, kas ir neatkarīga no saņēmējiem, [VRI] pārraudzībā.

Var finansēt tikai 3. līdz 10. pantā minēto saistību neto izmaksas, kas ir noteiktas saskaņā ar 12. pantu.”

17. Dalībvalstis arī var izmaksāt kompensāciju pakalpojuma sniedzējam no valsts līdzekļiem. Tās arī var sadalīt universālā pakalpojuma saistību neto izmaksas starp visiem elektronisko sakaru tīklu vai pakalpojumu [sniedzējiem] uzņēmumiem, kuri tās teritorijā nodrošina pakalpojumus, izveidojot nozares [kompensāciju] fondu. Šīs tiesību normas ir precizētas “Universālā pakalpojuma” direktīvas preambulas 21.–23. apsvērumā un IV pielikuma B daļā.

18. Visbeidzot šīs direktīvas 32. pantā ar nosaukumu “Papildu obligātie pakalpojumi”, kas šeit ir jāinterpretē, ir noteikts šādi:

“Dalībvalstis var izlemt tās teritorijā padarīt publiski pieejamus papildu pakalpojumus, neatkarīgi no pakalpojumiem, kas ietilpst universālā pakalpojuma saistībās kā noteikts II nodaļā, bet šādos apstākļos nevar noteikt kompensācijas mehānismu, iekļaujot īpašus uzņēmumus.”

B – *Direktīva 2002/77/EK*

19. Direktīvas 2002/77/EK⁹ 6. panta ar nosaukumu “Universālā pakalpojuma saistības” 1. punktā ir noteikts:

“Jebkura valsts shēma atbilstoši [“Universālā pakalpojuma”] direktīvai, ko izmanto, lai sadalītu universālā pakalpojuma saistību nodrošināšanas neto izmaksas, ir balstīta uz objektīviem, caurredzamiem un nediskriminējošiem kritērijiem un ir atbilstoša proporcionalitātes un pēc iespējas mazāku tirgus traucējumu principiem. Jo īpaši, ja universālā pakalpojuma saistības pilnībā vai daļēji ir uzliktas publiskiem uzņēmumiem, kas nodrošina elektronisko komunikāciju pakalpojumus, tas būtu jāņem vērā, aprēķinot jebkuru ieguldījumu universālā pakalpojuma saistību neto izmaksās.”

II – Manis veiktā Tiesas kompetences analīze

20. Jautājums par Tiesas kompetenci pamatlietā rodas saistībā ar iestādes, kas ir iesniegusi lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu, statusu.

21. Savā lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu *Teleklagenævnet* izklāsta iemeslus, kāpēc, tāsprāt, tā atbilst visām prasībām, lai to uzskatītu par “tiesu” LESD 267. panta izpratnē un tādējādi lai tai būtu tiesības uzdot Tiesai prejudiciālu jautājumu.

22. Tomēr Komisija savos apsvērumos par to pauž šaubas. Tāpēc Tiesa ir aicinājusi Dānijas valdību precizēt tiesību normas, kas reglamentē *Teleklagenævnet* darbību, it īpaši tās, kuras garantē tās neatkarību, kā arī tās, kurās ir noteikts, ka tās pieņemtie lēmumi ir saistoši. Sniedzot precizējumus Tiesai, Dānijas valdība apgalvo, ka *Teleklagenævnet* atbilst visiem judikatūrā noteiktajiem kritērijiem, lai to atzītu par “tiesu”, un tādējādi Tiesai ir kompetence lemt par šīs iestādes uzdotajiem prejudiciālajiem jautājumiem.

23. Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru jautājums par iestādes, kas iesniedz lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu, statusu attiecas tikai un vienīgi uz Savienības tiesībām. Lai noteiktu, vai tā atbilst “tiesas” jēdzienam LESD 267. panta izpratnē, Tiesa ņem vērā vairāku faktoru kopumu, kā, piemēram, vai iestāde ir izveidota ar likumu, vai tā ir pastāvīga, vai tās pieņemtie nolēmumi ir saistoši, vai process tajā notiek atbilstoši sacikstes principam, vai tā piemēro tiesību normas, kā arī vai tā ir neatkarīga¹⁰.

9 — Komisijas 2002. gada 16. septembra Direktīva par konkurenci elektronisko komunikāciju tīklu un pakalpojumu tirgū (OV L 249, 21. lpp.).

10 — Skat. it īpaši spriedumus *Dorsch Consult* (C-54/96, EU:C:1997:413, 23. punkts), *Syfait* u.c. (C-53/03, EU:C:2005:333, 29. punkts), *RTL Belgium* (C-517/09, EU:C:2010:821, 36. punkts) un *Belov* (C-394/11, EU:C:2013:48, 38. punkts un tajā minētā judikatūra), kā arī attiecībā uz nesēnāku lietojumu skat. rīkojumu *Merck Canada* (C-555/13, EU:C:2014:92, 16. punkts).

24. Tiesa tād novērtē šīs iestādes statusu atbilstoši gan strukturālajiem, gan funkcionālajiem kritērijiem, ņemot vērā konkrēto normatīvo kontekstu, kurā tā ir vērsusies Tiesā¹¹. Citiem vārdiem sakot, Tiesa *in concreto* pārbauda iestādes, kas ir iesniegusi lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu, konkrēto funkciju būtību. Vienu un to pašu valsts iestādi var kvalificēt gan kā “tiesu”, gan kā “valsts pārvaldes iestādi” atkarībā no tā, kādas tiesu varas funkcijas vai administratīvus uzdevumus tā īsteno konkrētā gadījumā¹². Šajā ziņā Tiesa pievērš īpašu uzmanību tam, vai tai ir jāizskata strīds tādas procedūras ietvaros, kurā ir jāpieņem nolēmums, kuram ir tiesas nolēmuma raksturs¹³.

25. Tagad paskaidrošu iemeslus, kāpēc es uzskatu, ka pamatlietā *Teleklagenævnet* nav kompetences vērsties Tiesā ar lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu saskaņā ar LESD 267. pantu.

26. No lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu izriet, ka Tiesas judikatūrā izklāstītie nosacījumi par to, ka iestāde, kas ir iesniegusi lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu, ir izveidota ar likumu, ka tā ir pastāvīga, ka tiesvedība tajā notiek atbilstoši sacikstes principam un ka tās pieņemtie nolēmumi ir saistoši, ir izpildīti.

27. *Teleklagenævnet* ir pastāvīga strīdu izšķiršanas valsts iestāde, kas tika izveidota ar 2011. gada 3. marta Likuma Nr. 169 par elektronisko sakaru tīkliem un pakalpojumiem 68. panta 1. punktu (*lov nr. 169 om elektroniske kommunikationsnet og -tjenester*)¹⁴. Tātad tās izveidi ar likumu nevarētu apstrīdēt. Tās darbības kārtība ir noteikta 2011. gada 21. aprīļa Noteikumos Nr. 383 par *Teleklagenævnet* darbību (*bekendtgørelse nr. 383 om teleklagenævnets virksomhed*)¹⁵.

28. Turklāt saskaņā ar Telekomunikāciju likuma 70. panta 1. punktu šī iestāde pieņem lēmumus, piemērojot tiesību normas, proti, Telekomunikāciju likumu.

29. Turklāt no lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu izriet, ka tiesvedība *Teleklagenævnet* notiek tikai rakstveidā, bet šī iestāde nodrošina, ka lietas dalībnieki savus apsvērumus var iesniegt saskaņā ar sacikstes principu.

30. Taču zināmas šaubas var rasties par tās saistošo jurisdikciju un tās locekļu neatkarību.

A – *Teleklagenævnet* saistošā jurisdikcija

31. Lietā, kurā tika pasludināts spriedums *Dorsch Consult* (EU:C:1997:413), Tiesa ir precizējusi saistošas jurisdikcijas jēdzienu. Tiesa uzskata, ka šis jēdziens attiecas uz divām realitātēm. Jurisdikcija ir “saistoša”, ja, pirmkārt, vēršanās iestādē, kas iesniedz lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu, faktiski ir vienīgais iespējamais tiesību aizsardzības līdzeklis un, otrkārt, šī iestāde pieņem nolēmumus ar saistošu spēku¹⁶. Šajā lietā Tiesa skaidri un nepārprotami nav noteikusi, kas ļautu dot priekšroku vienai vai otrai iespējamajai interpretācijai.

32. Izskatāmajā lietā Komisija pauž šaubas par *Teleklagenævnet* saistošo jurisdikciju, ciktāl vēršanās šajā iestādē nav vienīgais pieejamais tiesiskās aizsardzības līdzeklis, jo attiecīgais uzņēmums var brīvprātīgi celt prasību vispārējās jurisdikcijas tiesās.

11 — Skat. spriedumu *Belov* (EU:C:2013:48, 40. un 41. punkts).

12 — Rikojums *ANAS* (C-192/98, EU:C:1999:589, 22. punkts) un rikojums *RAI* (C-440/98, EU:C:1999:590, 13. punkts), kas attiecas uz *Corte dei Conti* (Itālija).

13 — Skat. it īpaši spriedumu *Belov* (EU:C:2013:48, 39. punkts un tajā minētā judikatūra).

14 — Turpmāk tekstā – “Telekomunikāciju likums”.

15 — Turpmāk tekstā – “Noteikumi Nr. 383”.

16 — 28. un 29. punkts.

33. Pirmkārt, pamatojoties uz man pieejamo informāciju, šķiet, ka ar Telekomunikāciju likumu ir izveidotas divas alternatīvas procedūras, kas saimnieciskās darbības subjektam, kas tāpat kā *TDC* uzskata, ka tika pārkāptas tās tiesības, ļauj apstrīdēt par telekomunikāciju nozari atbildīgās administratīvās iestādes, proti, Uzņēmējdarbības un izaugsmes ministrijas pakļautībā esošas *Erhvervsstyrelsen*, lēmumu. Saimnieciskās darbības subjektam esot iespēja brīvi vērsties *Teleklagenævnet* (kas ir Pētniecības, inovāciju un augstākās izglītības ministrijas pakļautībā) vai vispārējās tiesās tieši¹⁷.

34. Atšķirībā no lietas, kurā ir pasludināts spriedums *Belov* (EU:C:2013:48), šīs divas procedūras, šķiet, nav autonomas. Kā savā rakstveida atbildē uz Tiesas uzdotajiem jautājumiem ir precizējusi Dānijas valdība, ne vērtējot vispārējās tiesās, ne vērtējot šķirējtiesā nav pretrunā tam, ka prasība tiek izskatīta *Teleklagenævnet*¹⁸. Šajā gadījumā Dānijas valdība norāda, ka saskaņā ar Tiesu administrācijas likuma (*Retsplejeloven*) 345. pantu vispārējai tiesai ir jāaptur tiesvedība, lai sagaidītu *Teleklagenævnet* nolēmumu.

35. Turklāt Dānijas valdība norāda, ka praksē, šķiet, nav bijuši tādi gadījumi, kad *Erhvervsstyrelsen* lēmumi tiktu apstrīdēti vispārējās jurisdikcijas tiesās tieši, pirms tam nevēršoties *Teleklagenævnet*.

36. Otrkārt un gadījumā, ja attiecīgais saimnieciskās darbības subjekts celtu prasību *Teleklagenævnet*, no Telekomunikāciju likuma 71. panta 2. punkta izriet, ka tā nolēmumi lietas dalībniekiem ir saistoši, ja vien astoņu nedēļu laikā viņi tos nepārsūdz vispārējā tiesā.

37. Saskaņā ar Telekomunikāciju likuma 71. panta 1. punktu *Teleklagenævnet* pieņem galīgos nolēmumus administratīvajos jautājumos, šos nolēmumus nevar pārsūdzēt nevienā citā administratīvajā iestādē.

38. Visi šie faktori, manuprāt, nav pretrunā tam, lai atzītu *Teleklagenævnet* saistošo jurisdikciju Tiesas judikatūras izpratnē.

39. Otrais jautājums attiecībā uz šīs iestādes neatkarību, manuprāt, rada grūtības.

B – *Teleklagenævnet* neatkarība

40. Komisija uzskata, ka *Teleklagenævnet* nesniedz pietiekamas garantijas attiecībā uz tās neatkarību. Tā norāda, ka šī iestāde ir saistīta ar Pētniecības, inovāciju un augstākās izglītības ministrijas organizatorisko struktūru, kas saskaņā ar Telekomunikāciju likuma 69. panta 2. punktu sniedz *Teleklagenævnet* sekretariāta pakalpojumus. Šo konstatējumu ir apstrīdējusi Dānijas valdība.

41. Kā Tiesa ir norādījusi spriedumā lietā *Wilson*¹⁹, neatkarības jēdziens ir raksturīgs uzdevumam spriest tiesu un vispirms ietver to, ka attiecīgajai iestādei ir jābūt neitrālas trešās personas pozīcijā attiecībā pret iestādi, kura pieņēmusi apstrīdēto lēmumu²⁰.

42. Saskaņā ar Tiesas judikatūru neatkarības jēdziens ietver divus aspektus.

17 — Šāda brīvība neesot atzīta *Erhvervsstyrelsen*, kura saskaņā ar valsts judikatūru nevarētu celt prasību "tiesās par nolēmumiem, kas ir vērsti pret to, izņemot ārkārtējos apstākļos" (Dānijas valdības atbildes uz Tiesas uzdotajiem jautājumiem, 21. punkts).

18 — Dānijas valdība atsaucas uz Noteikumu Nr. 383 2. panta 6. punktu.

19 — C-506/04, EU:C:2006:587.

20 — 49. punkts un tajā minētā judikatūra.

43. Pirmais ir ārējs aspekts. Tas ietver, ka iestādei, kas ir iesniegusi lūgumu, būtu jābūt aizsargātai no ārējas iejaukšanās vai spiediena, kas varētu apdraudēt tās locekļu pieņemtā nolēmuma neatkarību, izskatot tiem uzticētos strīdus²¹. Tas ietver to, ka ir jānosaka tādas konkrētas garantijas kā neatceļamība no amata, lai aizsargātu tos, kuriem ir uzdevums atrisināt strīdu.

44. Otrs aspekts, kuru Tiesa pārbauda attiecībā uz iestādes, kas ir iesniegusi lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu, neatkarību ir iekšējs aspekts. Tas ir saistīts ar objektivitātes jēdzienu un attiecas uz to, ka tiek saglabāta vienāda distance attiecībā pret strīda dalībniekiem un to attiecīgajām interesēm saistībā ar strīda priekšmetu²². Šis aspekts prasa objektivitātes ievērošanu un, izņemot striktu tiesību normu piemērošanu, absolūtu neieinteresētību strīda atrisinājumā.

45. Saskaņā ar Tiesas viedokli ar šīm neatkarības un objektivitātes garantijām ir prasīts, lai it īpaši būtu tiesību normas par tiesas sastāvu, iecelšanu amatā, pilnvaru ilgumu, kā arī tās locekļu atturēšanās, noraidīšanas un atsaukšanas iemesliem. Šīm tiesību normām ir jāļauj kļūdēt indivīdos jebkādas pamatotas šaubas par minētās tiesas ārēju ietekmējamību un tās neitralitāti attiecībā uz interesēm, ar ko tā saskaras. Šajā ziņā Tiesa uzskata, ka nosacījums attiecībā uz iestādes, kas iesniedz lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu, neatkarību ir izpildīts, ja gadījumi, kad var atsaukt šīs iestādes locekļus, ir skaidri noteikti tiesību normās²³.

46. Tomēr šajā gadījumā šie nosacījumi nav izpildīti, un ir jāatzīst, ka savā atbildē uz Tiesas uzdotajiem jautājumiem un tiesas sēdē Dānijas valdība nav sniegusi informāciju, kas kļūdētu šaubas par *Teleklagenævnet* locekļu lēmumu neatkarību un to ietekmējamību saistībā ar ārējiem faktoriem.

47. *Teleklagenævnet* sastāvs ir noteikts Telekomunikāciju likuma 68. pantā.

48. No šīs tiesību normas 2. un 3. punkta izriet, ka *Teleklagenævnet* sastāvā ir 5–7 locekļi. Dānijas valdība tiesas sēdē ir apstiprinājusi, ka *Teleklagenævnet* var sastāvēt no pāra locekļu skaita, kā tas arī ir pašlaik, un, ja balsis sadalās vienādi, šīs iestādes priekšsēdētājam saskaņā ar Noteikumu Nr. 383 5. panta 3. punktu ir izšķiroša balss.

49. Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūras izpratnē tas, ka priekšsēdētājam var būt izšķiroša balss, divkārti pamato rūpīgu viņa, kā arī tiesas sastāva, kurā viņš ietilpst, neatkarības un objektivitātes pārbaudi²⁴. Iepriekš minētajā lielās palātas pasludinātajā spriedumā lietā *Grande Stevens* u.c. pret Itāliju Eiropas Cilvēktiesību tiesa, veicot šo pārbaudi, ir ņēmusi vērā to, kā tiek iecelti amatā attiecīgās iestādes locekļi, viņu pilnvaru ilgumu, aizsardzību pret ārējo spiedienu, viņu gan subjektīvo, gan objektīvo objektivitāti, iespējamo neatkarību.

50. Šajā ziņā no piemērojamiem tiesību aktiem izriet, ka *Teleklagenævnet* locekļus iecel Uzņēmējdarbības un izaugsmes ministrs. Saskaņā ar Telekomunikāciju likuma 68. panta 2. punkta otro teikumu šim pēdējam ir jānodrošina, ka minētā iestāde sastāv no personām, kurām ir ne tikai kvalifikācija tiesību jomā, it īpaši konkurences, ekonomikas un tirdzniecības tiesībās, bet arī tehniskas

21 — Skat. it īpaši spriedumu *Wilson* (EU:C:2006:587, 50. un 51. punkts un tajā minētā judikatūra), rīkojumu *Pilato* (C-109/07, EU:C:2008:274, 23. punkts) un spriedumu *RTL Belgium* (EU:C:2010:821, 39. punkts).

22 — Spriedumi *Wilson* (EU:C:2006:587, 52. punkts un tajā minētā judikatūra) un *RTL Belgium* (EU:C:2010:821, 40. punkts).

23 — Rīkojums *Pilato* (EU:C:2008:274, 24. punkts un tajā minētā judikatūra).

24 — Tiesas neatkarības un objektivitātes kritēriji ir plaši aplūkoti Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūrā un nesen tika atgādināti tās 2014. gada 4. marta spriedumā lietā *Grande Stevens* u.c. pret Itāliju (132. un nākamie punkti). Skat. arī ECT 2008. gada 8. jūlija spriedumu lietā *Parti travailliste géorgien* pret Gruziju, kurā attiecībā uz Gruzijas vēlēšanu komisijām Eiropas Cilvēktiesību tiesa ir uzsvērusi, ka septiņus no piecpadsmit locekļiem katrā no šīm komisijām, kurās priekšsēdētājiem bija izšķiroša balss, iecēla Gruzijas prezidents un viņa partija varēja apdraudēt iestādes, kurai jāizlemj lieta, objektivitāti un neatkarību (106. punkts). Šī Tiesa ir norādījusi, ka vēlēšanu komisiju sastāvs neierobežoja prezidenta varu un ka šīs komisijas neatbilda nepieciešamajam neatkarības kritērijam, taču tā nav konstatējusi 1952. gada 20. martā Parīzē parakstītās Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijai pievienotā 1. protokola 3. panta pārkāpumu, jo nebija pierādījumu par varas ļaunprātīgu izmantošanu (110.–111. punkts).

zināšanas telekomunikāciju jomā²⁵. Tomēr no šā likuma 68. panta 4. punkta izriet, ka *Teleklagenævnet* priekšsēdētājam ir jābūt juristam. Saskaņā ar šo noteikumu Uzņēmējdarbības un izaugsmes ministrs var iecelt amatā kādu no locekļiem, kas ir jurists, par priekšsēdētāja vietnieku, kurš varēs aizstāt priekšsēdētāju viņa prombūtnes vai noraidījuma gadījumā.

51. Savā rakstveida atbildē uz Tiesas uzdotajiem jautājumiem par *Teleklagenævnet* locekļu neatkarību Dānijas valdība norāda, ka saskaņā ar Telekomunikāciju likuma 69. panta 3. punktu *Teleklagenævnet* ir neatkarīga savā darbībā attiecībā uz jebkādiem norādījumiem saistībā ar konkrētas lietas izskatīšanu un iznākumu.

52. It īpaši attiecībā uz šīs iestādes locekļu atstādināšanu no amata Dānijas valdība precizē, ka “*Teleklagenævnet* locekļu atstādināšanu no amata nereglamentē ne Telekomunikāciju likums, ne Noteikumi [Nr. 383]”. Tā tomēr norāda, ka šie pēdējie tiek iecelti amatā uz četriem gadiem un ir “aizsargāti pret patvaļīgu un nelikumīgu atstādināšanu no amata saskaņā ar vispārīgajiem administratīvo tiesību un darba tiesību noteikumiem”. Tiesas sēdē Dānijas valdība arī ir norādījusi, ka pilnvaras atstādināt no amata ir tai pašai personai, kurai ir pilnvaras to iecelt amatā, proti, Uzņēmējdarbības un izaugsmes ministram. Tomēr Dānijas valdība ir uzsvērusi, ka tai nebija zināmi gadījumi, kad *Teleklagenævnet* loceklis tiktu atstādināts no amata.

53. Šie pierādījumi nav pietiekami, lai mani pārliecinātu, ka *Teleklagenævnet* locekļi attiecībā uz viņu neatkarību un objektivitāti ir aizsargāti pret jebkādu ārējo spiedienu.

54. Nav nevienas tiesību normas, kurā ir tieši noteikti gadījumi, kādos *Teleklagenævnet* locekļus var atstādināt no amata vai arī kādos var atcelt viņu iecelšanu amatā. Turklāt viņiem pēc analogijas nav piemērojamas vispārējo tiesu locekļu aizsardzībai noteiktās garantijas.

55. Tāpēc *Teleklagenævnet* locekļiem, kurus tostarp iecel amatā un atstādina no tā viena un tā pati amatpersona, nav nekādas īpašas garantijas attiecībā uz viņu atstādināšanu no amata, izņemot to, kas ir paredzēta vispārējās administratīvajās tiesībās un darba tiesībās. Tomēr, manuprāt, Tiesas judikatūras izpratnē tas nav pietiekami, jo viņu atstādināšana no amata ir jāparedz īpašos noteikumos, kas atšķiras no vispārējām tiesībām. Visbeidzot ir skaidrs, ka ar četrus gadu pilnvaru ilgumu nevar garantēt viņu neatceļamību no amata.

56. Šie fakti, manuprāt, ir būtiski un, pēc manām domām, neļauj *Teleklagenævnet* atzīt par “tiesu” LESD 267. panta izpratnē, jo visi šie apstākļi, šķiet, pierāda, ka minētā iestāde drīzāk līdzinās administratīvajai iestādei.

57. Tomēr šajā manas analīzes posmā ir jāprecizē, ka saskaņā ar Telekomunikāciju likuma 71. panta 2. punktu *Teleklagenævnet* nolēmumi ir pārsūdzami astoņu nedēļu laikā vispārējās jurisdikcijas tiesās. Tātad šādas pārsūdzības esamība ļauj nodrošināt LESD 267. pantā paredzētā lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu mehānisma efektivitāti un Savienības tiesību – šajā gadījumā it īpaši “Universālā pakalpojuma” direktīvas – vienotu interpretāciju, kas ir minētā LESD panta mērķis. Atbilstoši pastāvīgajai judikatūrai saskaņā ar LESD 267. pantu šīm valstu tiesām ir iespēja un attiecīgā gadījumā arī pienākums vērsties Tiesā ar lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu, ja, lai tās varētu pasludināt spriedumu, tām ir nepieciešams lēmums par Savienības tiesību interpretāciju vai spēkā esamību²⁶.

58. Tāpēc es uzskatu, ka Tiesai nav kompetences sniegt atbildes uz *Teleklagenævnet* uzdotajiem prejudiciālajiem jautājumiem.

25 — Ģenerāladvokāts F. Dž. Džeikobss [F. G. Jacobs] savu secinājumu lietā *Syfait* u.c. 33. punktā (EU:C:2004:673) ir apgalvojis, ka ierobežotais vietu skaits, kas Grieķijas Konkurences komisijā atvēlēts juristiem, neļāva noliegt tās “tiesas” statusu, ciktāl šai iestādei bija jāpieņem lēmumi sarežģītā tehniskā jomā, kurā papildus juridiskajai kvalifikācijai ir vajadzīgas zināšanas ekonomikas un tehniskajos jautājumos.

26 — Skat. spriedumu *Belov* (EU:C:2013:48 un 52. punkts).

59. Tātad pakārtoti un gadījumā, ja Tiesai tomēr būtu jāatzīst sava kompetence, es izskatīšu iestādes, kas ir iesniegusi lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu, prejudiciālos jautājumus.

III – Prejudiciālo jautājumu pakārtota pārbaude

60. Visi *Teleklagenævnet* jautājumi ir uzdoti, lai noteiktu nosacījumus, ar kādiem saskaņā ar “Universālā pakalpojuma” direktīvas 32. pantu dalībvalstij ir jāmaksā kompensācija papildu obligāto pakalpojuma sniedzējam uzņēmumam.

61. Analīzes vajadzībām šos jautājumus aplūkošu secībā, kas ir atšķirīga no tās, kuru ir ierosinājusi iestāde, kas ir iesniegusi lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu.

62. Sākšu savu pētījumu, izskatot piekto jautājumu, kas, manuprāt, ir jāatrisina vispirms, proti, jautājums par attiecīgā pakalpojuma sniegšanas vietas ietekmi uz atbildēm, kas jāsniedz uz pirmo līdz ceturto jautājumu.

63. Savu analīzi turpināšu, aplūkojot jautājumus par “Universālā pakalpojuma” direktīvas interpretāciju.

64. Pirmkārt, iztirzāšu ceturto jautājumu par universālā pakalpojuma saistību neto izmaksu aprēķina metodi.

65. Otrkārt, izskatīšu jautājumus, kas saistīti ar papildu obligāto pakalpojumu finansēšanas noteikumiem. Šajā ziņā kopā analizēšu pirmo, sesto un septīto jautājumu, jo katrs no tiem attiecas uz pamatnoteikumiem, kas ir piemērojami, lai aprēķinātu un piešķirtu par šo pakalpojumu sniegšanu izmaksājamās kompensācijas. Izmantojot šo iespēju, atbildēšu uz astoto jautājumu par “Universālā pakalpojuma” direktīvas 32. panta tiešo iedarbību. Visbeidzot analizēšu otro un trešo jautājumu, kas drīzāk attiecas uz šīs kompensācijas aprēķinu.

A – Par piekto jautājumu saistībā ar Grenlandes īpašo statusu

66. Ar savu piekto jautājumu *Teleklagenævnet* vaicā, vai tas, ka TDC nodrošina attiecīgo papildu obligāto pakalpojumu Grenlandē, ietekmē atbildes, kas ir jāsniedz uz pirmo līdz ceturto jautājumu par “Universālā pakalpojuma” direktīvas 32. panta interpretāciju.

67. Tātad izskatāmajā lietā radušās problēmas pamatā ir apstākļi, ka jūras avāriju un drošības pakalpojumu TDC sniedz ne tikai Savienības dalībvalsts teritorijā, bet arī AZT. Tāpēc jautājums ir par to, vai īpašais Grenlandes statuss ietver to, ka, interpretējot, pirmkārt, “Universālā pakalpojuma” direktīvu un, otrkārt, noteikumus par valsts atbalstu, Tiesa pieņem citu pieeju, nekā tas būtu gadījumā, ja šī pakalpojuma sniedzējs uzņēmums to nodrošinātu tikai dalībvalsts teritorijā.

68. Pirmkārt, tas, ka attiecīgo pakalpojumu TDC sniedz Grenlandē, manuprāt, nekādā veidā neietekmē noteikumu par valsts atbalstu piemērojamību izskatāmajā lietā. Attiecīgais finansējums ir valsts finansējums no Dānijas Karalistes līdzekļiem, un to saņem Dānijas uzņēmums, kas ir reģistrēts valsts teritorijā. Tāpēc šis jautājums nerada īpašas grūtības.

69. Cits jautājums ir par “Universālā pakalpojuma” direktīvas piemērojamību. Lai saprastu šī jautājuma piemērojamību, īsumā ir jāaplūko Grenlandes īpašā situācija un statuss Savienības tiesībās.

70. LESD II pielikumā minētās AZT, tostarp Grenlande, ir “teritorijas”, kas ir saistītas ar dalībvalsti vēsturisku un politisku iemeslu dēļ. Tās nav suverēnas valstis, kurām ir starptautiskas juridiskas personas statuss. Grenlande ir Dānijas Karalistes neatņemama daļa. Tomēr tai ir iekšējās autonomijas statuss, kuru tā ir ieguvusi 1979. gada 1. maijā, kā rezultātā tā ir “atšķirīga kopiena Dānijas Karalistē”, un tas ir nostiprināts ar Dānijas parlamenta 2009. gada 20. jūnijā pieņemto Likumu par Grenlandes autonomiju.

71. Kā savā spriedumā lietā *Antillean Rice Mills* u.c./Komisija²⁷ ir norādījusi Tiesa, “lai arī AZT ir asociētās valstis un teritorijas, kam ir īpašas attiecības ar [Savienību], tomēr tās tām nepieder”²⁸. Tātad ar līgumiem, it īpaši ar LES 52. pantu un LESD 355. panta 2. punktu, šīm teritorijām ir piešķirts īpašs statuss, pamatojoties uz īpašu asociācijas režīmu, kas ir vērsti uz AZT ekonomisko un sociālo attīstību. Šis režīms vispārēji ir noteikts LESD IV daļā, kurā ir apkopoti LESD 198.–204. pants, un attiecībā uz Grenlandi – LES un LESD pievienotajā protokolā (Nr. 34) par īpašo režīmu Grenlandei.

72. Diemžēl šie noteikumi neļauj droši noteikt, vai AZT īpašais asociācijas režīms pamato autonomu un īpašu tiesību sistēmu, kurā tām būtu piemērojami tikai LESD 198.–204. pants un uz to pamata pieņemtie tiesību akti, vai arī šis režīms ir *lex specialis*, kas vajadzības gadījumā ir piemērojams vispārīgo LESD noteikumu vietā.

73. LESD IV daļā ietvertie noteikumi ir formulēti neskaidri un turklāt arī judikatūrā nav sniegta skaidra atbilde. Šīs grūtības savos secinājumos lietā *Prunus* un *Polonium*²⁹ ir lieliski apkopojis ģenerāladvokāts P. Kruss Viljalons [*P. Cruz Villalón*]. Aplūkojot divus virzienus Tiesas judikatūrā³⁰, ģenerāladvokāts P. Kruss Viljalons ir atzinis, ka “AZT kvalificēšana dalībvalsts vai trešās valsts statusā nav jautājums ar nepārprotamu risinājumu, bet tas rodams katrā konkrētā gadījumā atkarībā no atbilstošām tiesību normām, ņemot vērā mērķus, kādus mēģina īstenot [LESD] ceturtajā daļā paredzētais īpašais asociācijas regulējums”³¹.

74. Es piekrītu šādai analīzei. Manuprāt, AZT būtu jāpiemēro LESD noteikumi un atvasinātās tiesības, ja vien šādi noteikumi nav aizstāti ar īpašiem noteikumiem, kas paredzēti LESD 198.–204. pantā, vai arī ja vien tie neapdraud mērķus, kas izvirzīti saistībā ar asociācijas režīmu.

75. Tomēr pamatlietā ir skaidrs, ka noteikums par papildu obligāto pakalpojumu sniegšanu saskaņā ar “Universālā pakalpojuma” direktīvas 32. pantā noteiktajiem nosacījumiem atbilst ar Grenlandi noslēgtā asociācijas režīma mērķiem, jo tas veicina šo teritoriju ekonomisko un sociālo attīstību un ir tās iedzīvotāju interesēs atbilstoši LESD 198. un 199. pantā izvirzītajiem mērķiem. Turklāt LESD 198.–203. pantā vai ES Līgumiem pievienotajā protokolā (Nr. 34) par īpašo režīmu Grenlandei ietvertajos noteikumos neviens īpašais noteikums nav pretrunā šādai piemērojamībai.

76. Tāpēc uzskatu, ka tādā situācijā kā pamatlietā tas, ka par “Universālā pakalpojuma” direktīvas 32. pantā minēto papildu obligāto pakalpojuma sniegšanu atbildīgais uzņēmums nodrošina minēto pakalpojumu ne tikai dalībvalsts teritorijā, bet arī AZT, neietekmē interpretāciju, kas ir jāsniedz šīs direktīvas noteikumiem, ne arī noteikumiem par valsts atbalstu piemērošanu.

27 — C-390/95 P, EU:C:1999:66.

28 — 36. punkts.

29 — C-384/09, EU:C:2010:759, 23.–40. punkts.

30 — Skat. šo secinājumu 37. un 39. punktu. Ģenerāladvokāts P. Kruss Viljalons min, pirmkārt, spriedumu *Eman* un *Sevinger* (C-300/04, EU:C:2006:545), kurā Tiesa ir nospriedusi, ka dalībvalsts pilsonis, kura dzīvesvieta ir kādā no AZT, var izmantot LESD 18. un nākamajos pantos paredzētās Savienības pilsoņa tiesības, tādējādi attiecinot tiesības balsot Eiropas Parlamenta vēlēšanās uz personām, kuras dzīvo kādā AZT (29. punkts). Šajā gadījumā ģenerāladvokāts P. Kruss Viljalons paskaidro, ka te runa ir par situāciju, kurā LESD nav skaidri noteikta tā piemērošanas pakāpe. Otrkārt, viņš atsaucas uz spriedumu *van der Kooy* (C-181/97, EU:C:1999:32), kurā Tiesa tieši pretēji ir nospriedusi, ka pret AZT ir jāizturas tāpat kā pret trešajām valstīm (34.–39. punkts). Arī ir jāatsaucas uz atzinumiem 1/78 (EU:C:1979:224) un 1/94 (EU:C:1994:384), kuros Tiesa ir nospriedusi, ka AZT ir ārpus Savienības tiesību piemērošanas jomas un tāpēc attiecībā pret Savienību ir tādā pašā situācijā kā trešās valstis (attiecīgi 61. un 62. punkts, kā arī 17. punkts).

31 — Šo secinājumu 39. punkts.

B – Par ceturto jautājumu par universālā pakalpojuma saistību neto izmaksu aprēķinu

77. Ar savu ceturto jautājumu *Teleklagenævnet* Tiesai jautā, vai “Universālā pakalpojuma” direktīvai ir pretrunā tas, ka dalībvalsts, lai aprēķinātu uzņēmuma universālā pakalpojuma sniedzēja neto izmaksas, ņem vērā visus ar pakalpojuma sniegšanu saistītos ieņēmumus un izdevumus, it īpaši tos, kas uzņēmumam būtu radušies, ja tam nebūtu šo saistību.

78. Atbilde uz šo jautājumu ir atrodama pašā “Universālā pakalpojuma” direktīvas tekstā.

79. Šīs direktīvas preambulas 4. apsvērumā ir noteikts, kādi pakalpojumi kādiem galalietotājiem, nodrošinot universālo pakalpojumu, var tikt sniegti par cenām, kas atšķiras no parastos tirgus apstākļos esošajām. Tādēļ, kā izriet no minētās direktīvas preambulas 18. apsvēruma, Savienības likumdevējs ir paredzējis, ka dalībvalstīm vajadzības gadījumā būtu jāizveido mehānismi universālā pakalpojuma saistību neto izmaksu finansēšanai gadījumos, kad tiek pierādīts, ka šīs saistības var izpildīt tikai ar zaudējumiem vai neto izmaksām, kas pārsniedz parastos komercdarbības apstākļos esošās izmaksas.

80. Tādējādi saskaņā ar “Universālā pakalpojuma” direktīvas 12. panta 1. punkta pirmo daļu VRI ir jāaprēķina ar universālo pakalpojumu saistītās neto izmaksas, ja tās uzskata, ka tas var radīt netaisnīgu apgrūtinājumu pakalpojumu sniedzējam uzņēmumam.

81. Universālā pakalpojuma saistību neto izmaksu aprēķina metodes Savienības likumdevējs ir sīki izklāstījis “Universālā pakalpojuma” direktīvas 12. panta 1. punkta otrās daļas a) apakšpunktā un tās ir precizējis šīs direktīvas preambulas 19. apsvērumā un IV pielikuma A daļā.

82. Vispirms no minētās direktīvas 12. panta 1. punkta otrās daļas a) apakšpunkta izriet, ka dalībvalstīm ir jāaprēķina universālā pakalpojuma saistību neto izmaksas, ņemot vērā iespējamās universālo pakalpojumu sniedzēja uzņēmuma komerciālās priekšrocības.

83. No “Universālā pakalpojuma” direktīvas IV pielikuma A daļas arī izriet, ka neto izmaksas aprēķina kā starpību starp uzņēmuma ar universālā pakalpojuma saistībām un uzņēmuma bez universālā pakalpojuma saistībām neto izmaksām. Savienības likumdevējs piebilst, ka dalībvalstīm pienācīga uzmanība ir jāpievērš pareizai to izmaksu izvērtēšanai, no kurām uzņēmums izvēlētos izvairīties, ja tam nebūtu universālā pakalpojuma saistību.

84. Visbeidzot Savienības likumdevējs ir precizējis, ka neto izmaksu aprēķinā ir jāņem vērā ne tikai izdevumi un ieņēmumi, bet arī nemateriālas priekšrocības, kuras izriet no universālā pakalpojuma sniegšanas³².

85. Arī ir jāpiebilst, ka Komisija Lēmuma Nr. 2012/21 preambulas 17. apsvērumā ir norādījusi, ka attiecībā uz kompensāciju uzņēmumam, kas ir atbildīgs par pakalpojuma ar vispārēju tautsaimniecisku nozīmi sniegšanu, vērā ņemamās neto izmaksas ir jāaprēķina vai nu kā starpība starp izmaksām, kas radušās, sniedzot pakalpojumu ar vispārēju tautsaimniecisku nozīmi (turpmāk tekstā – “VTNP”), un ieņēmumiem, kas gūti, sniedzot šo pakalpojumu, vai nu kā starpība starp neto izmaksām uzņēmumam, kas nodrošina universālā pakalpojuma saistības, un neto izmaksām vai ieguvumiem, ko gūst uzņēmums, kas nepilda universālā pakalpojuma saistības.

86. Tāpēc, ņemot vērā šos faktorus, es uzskatu, ka “Universālā pakalpojuma” direktīvas 12. panta 1. punkta otrās daļas a) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tas nav pretrunā tādām valsts regulējumiem, saskaņā ar kuriem, aprēķinot universālā pakalpojuma saistību neto izmaksas, dalībvalsts ņem vērā visus ar šā pakalpojuma sniegšanu saistītos ienākumus un izdevumus, īpaši tos, kas uzņēmumam būtu radušies, ja tas nebūtu šo pakalpojumu sniedzējs.

32 — Šīs priekšrocības, piemēram, ir tehniski un komerciāli ieguvumi, kas izriet no pakalpojuma sniedzēja tikla paplašināšanas salīdzinājumā ar uzņēmumu, kas darbojas normālos tirgus apstākļos, vai no zīmola tēla, kas tiek saistīts ar universālo pakalpojuma sniedzēju uzņēmumu.

C – Par pirmo, sesto un septīto jautājumu par tiesību normām un principiem, ko piemēro papildu obligātā pakalpojuma sniedzējam uzņēmumam [maksājamai] kompensācijai

87. Ar pirmo, sesto un septīto jautājumu Tiesa ir aicināta precizēt tiesību normas un principus, kas reglamentē dalībvalsts finansējumu papildu obligātajiem pakalpojumiem.

88. Ar savu pirmo jautājumu *Teleklagenævnet* būtībā jautā Tiesai, vai “Universālā pakalpojuma” direktīvas 32. pantam pretrunā ir tas, ka dalībvalsts atsaka maksāt kompensāciju papildu obligātā pakalpojuma sniedzējam uzņēmumam tāpēc, ka šī pakalpojuma izmaksas sedz peļņa, ko tas ir guvis, pildot savas universālā pakalpojuma saistības.

89. Ar sesto jautājumu *Teleklagenævnet* jautā par šīs tiesību normas interpretācijas ietekmi uz noteikumiem par valsts atbalstu, kas ir paredzēti ne tikai LESD 107. panta 1. punktā un LESD 108. panta 3. punktā, bet arī Lēmumā 2012/21. Šajā lēmumā ir izklāstīti nosacījumi, ar kādiem dalībvalsts ir atbrīvota iepriekš paziņot Komisijai par valsts atbalstu, kas izmaksāts kā kompensācija par VTNP, ja šo kompensāciju var uzskatīt par saderīgu ar LESD 106. panta 2. punktu.

90. Tāpat ar savu septīto jautājumu *Teleklagenævnet* vaicā, kā “Universālā pakalpojuma” direktīvas 32. panta interpretācija ietekmē mazāko iespējamo tirgus traucējumu principu, uz kura balstās Savienības likumdevējs šajā direktīvā³³.

91. Es izskatišu šos trīs jautājumus kopā, ciktāl *Teleklagenævnet* sestajā un septītajā jautājumā minētās tiesību normas un principi neietekmē, bet reglamentē “Universālā pakalpojuma” direktīvā paredzēto saistību izpildi, it īpaši kompensācijas mehānismus, kas ir jānosaka saistībā ar vispārējā pakalpojuma un papildu obligāto pakalpojumu finansēšanu.

92. Turpmāk izklāstīto iemeslu dēļ es uzskatu, ka, pamatojoties uz “Universālā pakalpojuma” direktīvas 32. pantu, dalībvalsts nevar atteikt izmaksāt kompensāciju papildu obligātā pakalpojuma sniedzējam uzņēmumam, ja šī pakalpojuma izmaksas sedz peļņa, ko tas ir guvis, pildot universālā pakalpojuma saistības.

93. Tāpat kā Komisija es uzskatu, ka “Universālā pakalpojuma” direktīvā paredzētās kompensācijas shēmas attiecībā, pirmkārt, uz universālo pakalpojumu un, otrkārt, uz papildu obligātajiem pakalpojumiem ir savstarpēji neatkarīgas un ka neto izmaksas, kas rodas par katru no šiem pakalpojumiem, ir jāiegrāmato atsevišķi, lai nodrošinātu, ka visi no universālā pakalpojuma sniegšanas gūtie ieņēmumi netiek iekļauti papildu obligāto pakalpojumu neto izmaksu aprēķinā un tie nekļūtu par nosacījumu, lai piešķirtu kompensāciju, kas ir jāmaksā par šo pakalpojumu sniegšanu.

94. Ir taisnība, ka saistībā ar papildu obligāto pakalpojumu finansēšanu pienākums veikt atsevišķu grāmatvedības uzskaiti nav tieši paredzēts. Tomēr šī prasība izriet no principiem, kurus “Universālā pakalpojuma” direktīvā ir noteicis Savienības likumdevējs, un no noteikumu par valsts atbalstu piemērojamības.

95. Pirmkārt, “Universālā pakalpojuma” direktīvas 32. pantā paredzētās tiesību normas ietver to, ka papildu obligātā pakalpojuma sniedzējs uzņēmums saņem kompensāciju. Savienības likumdevējs tieši nav precizējis šai kompensācijai piemērojamus principus. Viņš tikai aizliedz, ka dalībvalstis izmaksas par šo pakalpojumu liek uzņemties elektronisko komunikāciju tīklu un pakalpojumu sniedzējiem

33 — Savienības likumdevējs mazāko iespējamo tirgus traucējumu principu definē “Universālā pakalpojuma” direktīvas preambulas 23. apsvērumā. Šī principa ievērošana, viņaprāt, nozīmē to, ka iemaksas atmaksā tādā veidā, ka, cik vien iespējams, tiek samazināta finansiālā apgrūtinājuma, kas uzlikts galalietotājiem, ietekme, piemēram, sadalot maksājumus iespējami plašāk

uzņēmumiem, kas darbojas valsts tirgū³⁴. Tātad Savienības likumdevējs cenšas nodrošināt, ka tirgus dalībnieku iemaksas ir tieši saistītas ar universālā pakalpojuma sniegšanu un neattiecas uz darbībām, kas ir ar to saistītas vai tās papildina. Viņa mērķis ir nodrošināt mazākus tirgus traucējumus, novēršot ar nozares fondu izveidi nesamērīgu finansiālo slogu nozares uzņēmējiem, it īpaši jaunajiem dalībniekiem³⁵. Tātad nevienam no nozares uzņēmumiem, tostarp pakalpojuma sniedzējam uzņēmumam, nav jānosaka prasība piedalīties papildu obligātā pakalpojuma finansēšanā.

96. Tātad “Universālā pakalpojuma” direktīvas 32. panta tekstā ir paredzēts, ka papildu obligātā pakalpojuma sniedzējam uzņēmumam nav jāsedz ar šī pakalpojuma sniegšanu saistītās izmaksas un tas var saņemt no valsts kompensāciju par minētajām izmaksām.

97. Šajā ziņā šie noteikumi ir pietiekami precīzi un bez nosacījuma, lai tiem, manuprāt, būtu tieša iedarbība.

98. Šajos apstākļos es uzskatu, ka dalībvalsts nevar pieņemt tiesību valsts tiesisko regulējumu, ar kuru papildu obligātā pakalpojuma sniedzējam uzņēmumam beigu beigās tiktu liegta kompensācija.

99. Otrkārt, tiesību normas par universālā pakalpojuma finansēšanu ietver universālo pakalpojumu grāmatvedības uzskaites nošķiršanu no citu pakalpojumu veidu grāmatvedības uzskaites, kas ietver papildu obligātos pakalpojumus. Tādējādi, lai aprēķinātu kompensāciju, dalībvalstīm ir jāņem vērā tikai tie ieņēmumi, kurus universālā pakalpojuma sniedzējs ir guvis no šī pakalpojuma nodrošināšanas³⁶.

100. Prasība nošķirt grāmatvedības uzskaiti ir paredzēta direktīvas 13. panta 1. punkta a) apakšpunktā. Saskaņā ar šo noteikumu uzņēmumiem ir pienākums veikt atsevišķu grāmatvedības uzskaiti, kas ļauj noteikt visas izmaksas un ieņēmumus, kas saistīti ar to darbībām elektronisko komunikāciju pakalpojumu sniegšanas jomā, ja tiem ir arī īpašas vai ekskluzīvas tiesības sniegt pakalpojumus citās nozarēs tajā pašā dalībvalstī.

101. Šī prasība tika iekļauta arī “Universālā pakalpojuma” direktīvā attiecībā uz universālā pakalpojuma sniegšanu.

102. Principi, kurus Savienības likumdevējs ir paredzējis šīs direktīvas 12.–14. pantā, kas ir jāaprot, ņemot vērā minētās direktīvas preambulas 3., 18., 22.–25. apsvērumu un IV pielikumu, ietver to, ka atlīdzināšanas sistēma ir tieši saistīta ar neto izmaksām, kas rodas, pildot universālā pakalpojuma saistības, – to Tiesa arī ir apstiprinājusi savā judikatūrā³⁷. Tādējādi no “Universālā pakalpojuma” direktīvas preambulas 3. un 18. apsvēruma izriet, ka dalībvalstīm ir jākompensē izraudzītajiem uzņēmumiem par “konkrētajām” neto izmaksām. Lai ievērotu šos principus, VRI ir jānošķir, pirmkārt, ar universālā pakalpojuma sniegšanu saistītās neto izmaksas un, otrkārt, citas izmaksas, kas saistītas ar

34 — Šajā ziņā skat. “Universālā pakalpojuma” direktīvas preambulas 21. apsvērumu, kurā Savienības likumdevējs ir precizējis, ka “jebkuram finansēšanas mehānismam būtu jānodrošina tas, ka tirgus dalībnieki piedalās *tikai universālā pakalpojuma saistību un nevis citu darbību finansēšanā, kas nav tieši saistītas ar universālā pakalpojuma saistību pildīšanu*” (mans izcēlums). Skat. arī šīs direktīvas preambulas 25. apsvērumu, kurā tas piebilst, ka katrai dalībvalstij jāprojām ir tiesības noteikt īpašus pasākumus, kas attiecas uz universālā pakalpojuma saistībām, tomēr tām ir jāparedz finansējums, kas atbilstu Savienības tiesībām un kas neietvertu tirgus dalībnieku iemaksas.

35 — Skat. 2.5. punktu Komisijas Paziņojumā Eiropas Parlamentam, Padomei, Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai – Vispārējas nozīmes pakalpojumu kvalitātes sistēma Eiropā (COM(2011) 900, galīgā redakcija).

36 — Šajā ziņā skat. arī “Universālā pakalpojuma” direktīvas preambulas 19. apsvērumu, kurā ir noteikts, ka, “aprēķinot universālā pakalpojuma neto izmaksas, būtu jāņem vērā izmaksas un ieņēmumi, kā arī nemateriālais labums, *ko iegūst no universālā pakalpojuma sniegšanas*” (mans izcēlums).

37 — Spriedums Komisija/Belģija (C-222/08, EU:C:2010:583, 49.–52. punkts).

tādu pakalpojumu sniegšanu, uz kuriem neattiecas Direktīvas II nodaļa, neatkarīgi no tā, vai tie ir papildu obligātie pakalpojumi vai komercpakalpojumi. Šajā ziņā Savienības likumdevējs arī ir paredzējis dažādus finansēšanas noteikumus atkarībā no pakalpojuma būtības, tieši izslēdzot nozares finansējumu, īstenojot minētās direktīvas 32. pantu³⁸.

103. Prasība par grāmatvedības uzskaites nošķiršanu ne tikai sekmē finansēšanas procedūras pārredzamību³⁹, bet arī palīdz nodrošināt, ka, no konkurences viedokļa raugoties, universālais pakalpojums tiek finansēts neitrāli⁴⁰.

104. Saskaņā ar “Universālā pakalpojuma” direktīvas preambulas 18. apsvērumu šāda prasība arī nodrošina noteikumu par valsts atbalstu ievērošanu universālā pakalpojuma un papildu obligāto pakalpojumu finansēšanā⁴¹.

105. Grāmatvedības uzskaites nošķiršana ir prasība dalībvalstīm saistībā ar kompensāciju piešķiršanu par vispārējas tautsaimnieciskas nozīmes pakalpojumu sniegšanu.

106. Papildu obligātā pakalpojuma tāpat kā universālā pakalpojuma sniegšana acīmredzami attiecas uz vispārējas tautsaimnieciskas nozīmes pakalpojumu LESD 106. panta 2. punkta izpratnē. Kaut arī papildu obligātos pakalpojumus nevar kvalificēt kā “universālu pakalpojumu” “Universālā pakalpojuma” direktīvas izpratnē, tomēr, ņemot vērā to būtību un mērķi, tie attiecas uz tiem pašiem jautājumiem kā universālais pakalpojums un tie tiek nodrošināti ar tādiem pašiem nosacījumiem⁴². Tādējādi papildu obligātais pakalpojums ļoti bieži tiek sniegts par cenu, kas atšķiras no cenām, kuras tiek noteiktas parastos komercdarbības apstākļos.

107. Dalībvalstu piešķirtajām kompensācijām par vispārējas tautsaimnieciskas nozīmes pakalpojuma sniegšanu piemēro tiesību normas, kuras Savienības likumdevējs ir paredzējis LESD 107. un 108. pantā. Lai novērstu šo kompensāciju kvalificēšanu kā “valsts atbalstu”, kas nav saderīgs ar LESD 107. panta 1. punktu, ir jānodrošina, ka valsts iejaukšanās atbilst četriem kumulatīviem nosacījumiem, kurus Tiesa ir noteikusi spriedumā lietā *Altmark Trans un Regierungspräsidium Magdeburg*⁴³. Šie nosacījumi ir šādi:

- pirmkārt, saņēmējuzņēmumam faktiski ir jābūt uzliktām sabiedrisko pakalpojumu pildīšanas saistībām un šīm saistībām jābūt skaidri definētām;
- otrkārt, lai izvairītos no ekonomisko priekšrocību piešķiršanas saņēmējuzņēmumam salīdzinājumā ar konkurējošajiem uzņēmumiem, kompensāciju aprēķināšanas parametriem jābūt iepriekš noteiktiem objektīvi un caurredzami;

38 — Saistībā ar universālā pakalpojuma saistību finansēšanu lielākā daļa dalībvalstu ir izvēlējušās nozares finansējumu. 2011. gadā tikai Čehijas Republika, Somijas Republika un Zviedrijas Karaliste ir pieņēmušas noteikumus par valsts finansējuma nodrošināšanu, bet Maltes Republika un Portugāles Republika ir paredzējušas jauktu – valsts privāto – finansējumu (šajā ziņā skat. Komisijas Paziņojumu Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai – Ziņojums par sabiedriskās apspriešanas rezultātiem un darbības jomas trešais periodiskais pārskats saskaņā ar Direktīvas 2002/22/EK 15. pantu (COM(2011) 795, galīgā redakcija, 13. lpp.).

39 — “Universālā pakalpojuma” direktīvas preambulas 19. apsvērumā ir paredzēts, ka “universālā pakalpojuma saistību neto izmaksas būtu jāaprēķina, pamatojoties uz pārskatāmām procedūrām” (mans izcēlums).

40 — Skat. “Universālā pakalpojuma” direktīvas 1. panta 1. punktu un 3. panta 2. punktu, kā arī spriedumu Komisija/Francija (C-220/07, EU:C:2008:354, 29. punkts).

41 — Skat. arī “Universālā pakalpojuma” direktīvas preambulas 3. apsvērumu, kā arī Direktīvas 2002/77 6. pantu. Skat. arī spriedumu Komisija/Francija (EU:C:2008:354, 30. punkts).

42 — Apmeklējot *Erhvervsstyrelsen* tīmekļa vietni, šajā ziņā var konstatēt, ka attiecīgo pakalpojumu sniegšana tika iekļauta universālā pakalpojuma saistībās.

43 — C-384/00, EU:C:2003:415, 88.–94. punkts.

- treškārt, kompensācijai nav jāpārsniedz summa, kas nepieciešama, lai atlīdzinātu visus vai daļu izdevumu, kas uzņēmumam radušies, ņemot vērā atbilstošos rēķinus un paredzot saprātīgu peļņu par šo saistību izpildi, un
- ceturtkārt, nepieciešamās kompensācijas apjoms ir jānosaka, pamatojoties uz to izmaksu analīzi, kuras rastos tipiskam, labi pārvaldītam un atbilstīgi nodrošinātam uzņēmumam, ja tas nav izraudzīts publiskā iepirkuma līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūrā.

108. Tātad, ja šie kritēriji netiek ievēroti un ja LESD 107. panta 1. punkta vispārīgie piemērošanas nosacījumi ir izpildīti, dalībvalsts maksātās kompensācijas vispārējas tautsaimnieciskas nozīmes pakalpojuma sniedzējam uzņēmumam veido valsts atbalstu un uz tām būs attiecināmi LESD 106., 107. un 108. panta noteikumi.

109. Katru no šiem nosacījumiem Komisija ir precizējusi Paziņojumā par Eiropas Savienības valsts atbalsta noteikumu piemērošanu kompensācijai, kas piešķirta par vispārējas tautsaimnieciskas nozīmes pakalpojumu sniegšanu⁴⁴. Attiecībā uz principiem par kompensācijas piešķiršanu un tās aprēķinu šā paziņojuma 56. punktā tā ir precizējusi, ka “šajā saistībā vērā var ņemt tikai *ar VTNP sniegšanu tieši saistītās izmaksas*”⁴⁵.

110. Komisija tās Lēmuma 2012/21 5. panta 3. punktā arī ir precizējusi, ka visas kompensācijas, kuras piešķir uzņēmumiem, kam uzticēti pakalpojumi ar vispārēju tautsaimniecisku nozīmi, aprēķina, par pamatu ņemot vispārpieņemtus izmaksu uzskaites principus, kas ļauj noteikt visas izmaksas, kuras radušās saistībā ar attiecīgā pakalpojuma sniegšanu.

111. Norādīšu, ka šī grāmatvedības uzskaites nošķiršanas prasība arī tika minēta Komisijas 2006. gada 16. novembra Direktīvā 2006/111/EK par dalībvalstu un publisku uzņēmumu finansiālo attiecību pārredzamību, kā arī par dažu uzņēmumu finanšu pārredzamību⁴⁶. Saskaņā ar Direktīvas 2006/111 4. pantu katram uzņēmumam, kam uzticēti pakalpojumi ar vispārēju tautsaimniecisku nozīmi, kas saņem kompensāciju par sabiedriskā pakalpojuma sniegšanu un veic citas darbības, ir pienākums veikt atsevišķu grāmatvedības uzskaiti, kas ļauj ieskaitīt visus produktus un visas izmaksas par attiecīgām dažādām darbībām.

112. Tādā gadījumā kā pamatlietā šāda pienākuma ievērošana tostarp ļauj nodrošināt, lai uzņēmums, kurš sniedz gan universālo pakalpojumu, gan papildu obligāto pakalpojumu, nenonāktu nelabvēlīgā stāvoklī. Šī grāmatvedības uzskaites nošķiršana ļauj novērst to ieņēmumu dubultu iegrāmatošanu, kurus uzņēmums gūst, pildot universālā pakalpojuma saistības, lai aprēķinātu, pirmkārt, universālā pakalpojuma saistību neto izmaksas un tādējādi šajā ziņā piešķiramo kompensāciju un, otrkārt, papildu obligāto pakalpojumu neto izmaksas un tādējādi piešķiramo kompensāciju par papildu obligāto pakalpojumu. Šāda prakse pakalpojuma sniedzējam uzņēmumam noteikti radītu nelabvēlīgu stāvokli, jo tam beigu beigās būtu jāsedz izmaksas par papildu obligāto pakalpojumu, kas ir pretrunā pat “Universālā pakalpojuma” direktīvas 32. panta noteikumiem.

113. Kā tiks norādīts turpmākajā izklāstā, tas tomēr neizslēdz to, ka ieņēmumi, kas gūti, pildot universālā pakalpojuma saistības, var tikt ņemti vērā nākamajā posmā, novērtējot pārmērīgu vai netaisnīgu apgrūtinājumu pakalpojuma sniedzējam uzņēmumam.

114. Tātad, ņemot vērā visus šos faktoros, es uzskatu, ka “Universālā pakalpojuma” direktīvas 32. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka ar to nav saderīgs tāds valsts tiesiskais regulējums, kas ļauj dalībvalstij noraidīt papildu obligātā pakalpojuma sniedzēja uzņēmuma prasību izmaksāt kompensāciju tāpēc, ka izmaksas par šo pakalpojumu sedz peļņa, kuru tas ir guvis, pildot universālā pakalpojuma saistības.

44 — OV 2012, C 8, 4. lpp.

45 — Mans izcēlums.

46 — OV L 318, 17. lpp.

115. Ņemot vērā manis ierosināto atbildi uz šo jautājumu, tagad ir lietderīgi izskatīt *Teleklagenævnet* uzdoto astoto jautājumu.

D – *Par astoto jautājumu, kas attiecas uz “Universālā pakalpojuma” direktīvas 32. panta tiešo iedarbību*

116. Ar savu astoto jautājumu *Teleklagenævnet* vēlas noskaidrot, vai “Universālā pakalpojuma” direktīvas 32. pantam ir tieša iedarbība.

117. Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru gadījumos, kad direktīvas noteikumi pēc to satura ir bez nosacījumiem un pietiekami precīzi, privātpersonām ir tiesības uz tiem atsaukties valsts tiesās pret valsti, ja tā nav transponējusi direktīvu noteiktajā termiņā vai arī ja tā to ir transponējusi nepareizi⁴⁷.

118. Ir taisnība, ka izskatāmajā lietā “Universālā pakalpojuma” direktīvas 32. pantā nav precizēts, kādi aprēķināšanas noteikumi dalībvalstij ir jāpieņem, lai papildu obligātā pakalpojuma sniedzējam uzņēmumam piešķirtu kompensāciju. Tāpēc šajā ziņā, ievērojot noteikumus par valsts atbalstu, dalībvalstīm ir rīcības brīvība.

119. Tomēr “Universālā pakalpojuma” direktīvas 32. pantā ir paredzēts, ka papildu obligātā pakalpojuma sniedzējam uzņēmumam ir tiesības saņemt kompensāciju par izmaksām, kas saistītas ar šī pakalpojuma sniegšanu. Izslēdzot nozares finansējumu, Savienības likumdevējs aizliedz dalībvalstīm likt segt minētā pakalpojuma izmaksas nozares uzņēmumiem, kuru vidū ir pakalpojuma sniedzējs uzņēmums, un uzliek pienākumu izmaksāt valsts kompensāciju. Šīs tiesību normas noteikumi, manuprāt, ir pietiekami precīzi un bez nosacījumiem, lai šajā ziņā tiem būtu tieša iedarbība.

120. Šajos apstākļos, lai aprēķinātu par papildu obligātā pakalpojuma sniegšanu radušās izmaksas, dalībvalsts nevarētu pieņemt tādu metodi, kuru izmantojot pakalpojuma sniedzējam uzņēmumam tiktu liegtas tiesības saņemt kompensāciju.

121. Ņemot vērā šos apsvērumus, es uzskatu, ka “Universālā pakalpojuma” direktīvas 32. pantam, tā kā papildu obligātā pakalpojuma sniedzējam uzņēmumam ar to ir piešķirtas tiesības saņemt kompensāciju par izmaksām, kas ir saistītas ar šī pakalpojuma sniegšanu, ir tieša iedarbība.

E – *Par otro un trešo jautājumu, kas attiecas uz netaisnīgu apgrūtinājumu, kas rada tiesības uz kompensāciju*

122. Ar diviem pēdējiem jautājumiem, kurus aplūkošu, Tiesa ir aicināta precizēt nosacījumus, ar kādiem dalībvalstis var ņemt vērā netaisnīgu apgrūtinājumu papildu obligātā pakalpojuma sniedzējam uzņēmumam, lai piešķirtu kompensāciju.

123. Ar savu otro jautājumu *Teleklagenævnet* vispirms Tiesai jautā, vai “Universālā pakalpojuma” direktīvai pretrunā ir valsts tiesiskais regulējums, kurā ir noteikts, ka priekšnosacījums kompensācijas piešķiršanai ir netaisnīga apgrūtinājuma esamība papildu obligātā pakalpojuma sniedzējam uzņēmumam.

124. Gadījumā, ja šai direktīvai nav pretrunā šāds valsts tiesiskais regulējums, ar trešo jautājumu tā vaicā, vai dalībvalsts, novērtējot šāda apgrūtinājuma netaisnīgumu, var ņemt vērā obligātā pakalpojuma sniedzēja uzņēmuma peļņu, kuru tas ir guvis, pildot savas universālā pakalpojuma saistības.

125. Manuprāt, pret šādu regulējumu nav nekādu iebildumu.

47 — Šajā ziņā skat. spriedumu *El Dridi* (C-61/11 PPU, EU:C:2011:268, 46. punkts).

126. Ne no “Universālā pakalpojuma” direktīvas 32. panta, ne no kāda cita tās noteikuma neizriet, ka pats Savienības likumdevējs būtu vēlējies noteikt nosacījumus, kādi VRI ir jāievēro, aprēķinot neto izmaksas par papildu obligātā pakalpojuma sniegšanu, un nosacījumus, ar kādiem ir jāuzskata, ka minētā [pakalpojuma] sniegšana var būt netaisnīgs apgrūtinājums pakalpojuma sniedzējam uzņēmumam.

127. Šādos apstākļos, ja nav īpaša tiesību regulējuma, dalībvalstis, manuprāt, var brīvi noteikt nosacījumus, ar kādiem ir jāaprēķina izmaksas par papildu obligātā pakalpojuma sniegšanu, un apgrūtinājums, kas radies attiecīgā pakalpojuma sniedzējam uzņēmumam, tomēr ar nosacījumu, ka tiek ievēroti noteikumi par valsts atbalstu, kas izriet no Tiesas sprieduma *Altmark Trans* un *Regierungspräsidium Magdeburg* (EU:C:2003:415), un it īpaši principi, kas ir jāievēro attiecībā uz to, kā dalībvalstis piešķir kompensācijas par sabiedrisko pakalpojumu sniegšanu.

128. Tāpēc tās var brīvi pārbaudīt, vai papildu obligātā pakalpojuma sniedzējam uzņēmumam faktiski rodas netaisnīgs apgrūtinājums, pirms tās ievieš kompensācijas mehānismu saistībā ar izmaksām, kas radušās minētajam uzņēmumam.

129. Šādu sistēmu ir noteicis Savienības likumdevējs “Universālā pakalpojuma” direktīvas 12. un 13. pantā attiecībā uz universālā pakalpojuma finansēšanu.

130. No “Universālā pakalpojuma” direktīvas preambulas 21. apsvēruma izriet, ka Savienības likumdevējs ir vēlējies saistīt universālā pakalpojuma neto izmaksu, kas radušās saistībā ar universālā pakalpojuma sniegšanu, finansēšanas mehānismus ar pārmērīgu apgrūtinājumu uzņēmumam.

131. Tātad, lai izmaksātu kompensāciju, dalībvalstīm ir jāaprēķina neto izmaksas par šā pakalpojuma sniegšanu katram no attiecīgajiem uzņēmumiem saskaņā ar aprēķina metodi, kas ir noteikta “Universālā pakalpojuma” direktīvas 12. pantā un ir precizēta tās preambulas 19. apsvērumā un IV pielikuma A daļā⁴⁸. Tikai pēc neto izmaksu noteikšanas dalībvalstis var izvērtēt, vai universālā pakalpojuma sniedzējam uzņēmumam faktiski bija radies netaisnīgs vai pārmērīgs apgrūtinājums, un pēc uzņēmuma lūguma saistībā ar šādām izmaksām tās vēlāk var pieņemt noteikumus par kompensācijas [piešķiršanu].

132. Kā ir norādījusi Tiesa, universālā pakalpojuma neto izmaksas visiem attiecīgajiem uzņēmumiem var arī nebūt pārmērīgs apgrūtinājums un jebkuras universālā pakalpojuma sniegšanas neto izmaksas automātiski nerada tiesības uz kompensāciju⁴⁹.

133. Tiesa tās judikatūrā ir definējusi pārmērīga vai netaisnīga apgrūtinājuma jēdzienu. Runa ir par apgrūtinājumu, kas ikvienam attiecīgajam uzņēmumam ir pārmērīgs attiecībā uz tā spēju to paciest, ņemot vērā tam piemītošo īpašību kopumu, tostarp tā aprīkojuma līmeni, saimniecisko un finansiālo stāvokli, kā arī tirgus daļu⁵⁰.

134. Ja universālā pakalpojuma saistība uzņēmumam rada netaisnīgu apgrūtinājumu, dalībvalstij ir atļauts to kompensēt, izmantojot riska apdrošināšanas mehānismu vai kompensāciju par izmaksām. Tā kā šī kompensācija ietver līdzekļu pārvedumus, dalībvalstīm ir pienākums nodrošināt, lai tie tiktu veikti objektīvi un pārredzami, ievērojot noteikumus par valsts atbalstu, un radītu pēc iespējas mazākus konkurences un pieprasījuma izkropļojumus.

48 — Šo aprēķina metodi esmu izklāstījis šo secinājumu 81.–84. punktā.

49 — Spriedums Komisija/Belģija (EU:C:2010:583, 49. punkts).

50 — Turpat.

135. Es neredzu nevienu iemeslu, kas varētu liegt dalībvalstij pēc analogijas piemērot šos noteikumus, lai aprēķinātu izmaksājamo kompensāciju par papildu obligātajiem pakalpojumiem. Gluži pretēji. “Universālā pakalpojuma” direktīvas 12. un 13. pantā izklāstīto noteikumu mērķis ir nodrošināt pārskatāmības, objektivitātes, nediskriminācijas un proporcionalitātes principu [ievērošanu]⁵¹, kas ir finansēšanas pamatā. Tie arī atbilst Tiesas paustajām bažām spriedumā *Altmark Trans* un *Regierungspräsidium Magdeburg* (EU:C:2003:415) un nosacījumiem, kas tajā ir noteikti tādējādi, lai kompensācijas par sabiedrisko pakalpojumu netiktu iekļautas LESD 107. panta 1. punkta piemērošanas jomā.

136. Izņemot īpašus noteikumus, kas saistīti ar finansējuma veidu, manuprāt, ir pilnīgi loģiski, ka papildu obligātā pakalpojuma sniedzējs uzņēmums izpilda tādas pašas prasības, kas ir noteiktas saistībā ar universālā pakalpojuma sniegšanu.

137. Kā esmu norādījis, lai arī papildu obligātos pakalpojumus nevar kvalificēt kā “universālu pakalpojumu” “Universālā pakalpojuma” direktīvas izpratnē, tomēr, ņemot vērā to būtību un mērķi, tie attiecas uz tiem pašiem jautājumiem kā universālais pakalpojums un tiek nodrošināti ar tādiem pašiem nosacījumiem. Tādējādi papildu obligātais pakalpojums ļoti bieži tiek sniegts par cenu, kas atšķiras no parastos komercdarbības apstākļos noteiktajām cenām. “Universālā pakalpojuma” direktīvā Savienības likumdevējs ir noteicis, ka, sniedzot tādus papildu obligātos pakalpojumus kā universālais pakalpojums, ir jāievēro tie paši principi un it īpaši noteikumi par valsts atbalstu.

138. Tātad attiecībā uz kompensāciju par papildu obligāto pakalpojumu izmaksām dalībvalstīm arī ir jāievēro noteikumi par valsts atbalstu, kā tas izriet no nosacījumiem, kurus Tiesa ir noteikusi spriedumā *Altmark Trans* un *Regierungspräsidium Magdeburg* (EU:C:2003:415), un it īpaši principi, atbilstoši kuriem dalībvalstis piešķir kompensācijas par sabiedriskajiem pakalpojumiem.

139. Tāpēc dalībvalstīm ir jānodrošina, ka kompensācijas aprēķina parametri nekropļo konkurenci tirgū un tādējādi nesniedz nekādas ekonomiskas priekšrocības saņēmējuzņēmumam salīdzinājumā ar konkurējošiem uzņēmumiem. Tāpēc saskaņā ar Komisijas viedokli kompensācija nedrīkst pārsniegt summu, kas vajadzīga, lai segtu visas neto izmaksas vai daļu no tām, kas radušās, tieši pildot sabiedriskā pakalpojuma saistības, ņemot vērā ar to saistītos ienākumus, citādi tas var kļūt par valsts atbalstu, kas nav saderīgs ar iekšējo tirgu. Tomēr dalībvalstīm arī ir pienākums nodrošināt pakalpojuma sniedzējam uzņēmumam saprātīgu peļņu⁵².

140. Attiecībā uz vispārējo pakalpojumu, izveidojot saikni starp neto izmaksu, kas radušās, sniedzot pakalpojumus, finansēšanu un pārmērīgu apgrūtinājumu uzņēmumiem, Savienības likumdevējs atbild uz visām šīm bažām.

141. Iepriekš minēto iemeslu dēļ un tāpēc, ka, manuprāt, nav iemesla nošķirt noteikumus par kompensācijas [piešķiršanu] uzņēmumam atkarībā no tā, vai tie attiecas uz universālā pakalpojuma vai papildu obligātā pakalpojuma sniegšanu – izņemot, protams, tos, kas attiecas uz finansēšanas veidu, – es uzskatu, ka dalībvalsts var piešķirt kompensāciju par papildu obligātā pakalpojuma sniegšanu, ņemot vērā netaisnīga apgrūtinājuma esamību pakalpojuma sniedzējam uzņēmumam.

142. Ņemot vērā manis ierosināto atbildi uz šo jautājumu, tagad ir lietderīgi izskatīt *Teleklagenævnet* uzdoto trešo jautājumu Tiesai.

143. Tā jautā, vai dalībvalsts var ņemt vērā peļņu, kuru papildu obligātā pakalpojuma sniedzējs uzņēmums guvis, pildot universālā pakalpojuma saistības, lai noteiktu, vai apgrūtinājums, kas tam rodas papildu obligātā pakalpojuma dēļ, ir netaisnīgs vai pārmērīgs apgrūtinājums.

51 — Skat. spriedumu Komisija/Francija (EU:C:2008:354, 29. punkts) un Direktīvas 2002/77 6. pantu.

52 — Skat. “Universālā pakalpojuma” direktīvas preambulas 3. apsvērumu, šo secinājumu 109. punktā minētā Komisijas paziņojuma 3.4. un 3.5. punktu, kā arī Lēmuma 2012/21 preambulas 15. apsvērumu.

144. Atgādināšu, ka Tiesa ir definējusi netaisnīga vai pārmērīga apgrūtinājuma jēdzienu tās judikatūrā kā apgrūtinājumu, kas ikvienam attiecīgajam uzņēmumam ir pārmērīgs attiecībā uz tā spēju to paciest, ņemot vērā tam piemītošo īpašību kopumu, tostarp tā aprikojuma līmeni, saimniecisko un finansiālo stāvokli, kā arī tirgus daļu⁵³.

145. Tomēr ieņēmumi, kurus uzņēmums gūst, pildot universālā pakalpojuma saistības, tieši ir saistīti ar tā ekonomisko un finansiālo kapacitāti. Tāpēc, šķiet, ka šie ieņēmumi var tikt ņemti vērā nevis papildu obligātā pakalpojuma neto izmaksu aprēķinā, bet vērtējot tāda apgrūtinājuma netaisnīgumu vai pārmērīgumu, kas ir jāuzņemas uzņēmumam saistībā ar šī pakalpojuma sniegšanu.

146. Ņemot vērā visus šos faktoros, es uzskatu, ka “Universālā pakalpojuma” direktīvai nav pretrunā valsts tiesiskais regulējums, kurā ir noteikts, ka priekšnosacījums kompensācijas par papildu obligātā pakalpojuma sniegšanu piešķiršanai ir netaisnīga apgrūtinājuma esamība minētajam pakalpojuma sniedzējam uzņēmumam. Šajā ziņā, lai novērtētu šī apgrūtinājuma netaisnīgumu, dalībvalsts var ņemt vērā peļņu, kuru šis uzņēmums ir guvis, pildot universālā pakalpojuma saistības.

IV – Secinājumi

147. Ņemot vērā iepriekš minēto, es uzskatu, ka Eiropas Savienības Tiesai nav kompetences atbildēt uz jautājumiem, kurus *Teleklagenævnet* ir uzdevusi savā 2013. gada 25. aprīļa lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu.

148. Pakārtoti es ierosinu Tiesai uz *Teleklagenævnet* uzdotajiem prejudiciālajiem jautājumiem atbildēt šādi:

- 1) tādā situācijā kā pamatlietā tas, ka uzņēmums, kurš ir atbildīgs par papildu obligātā pakalpojuma sniegšanu, kas ir paredzēts Eiropas Parlamenta un Padomes 2002. gada 7. marta Direktīvas 2002/22/EK par universālo pakalpojumu un lietotāju tiesībām attiecībā uz elektronisko sakaru tīkliem un pakalpojumiem (“Universālā pakalpojuma” direktīva), kurā grozījumi izdarīti ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 25. novembra Direktīvu 2009/136/EK, 32. pantā, sniedz šo pakalpojumu ne tikai dalībvalsts teritorijā, bet arī aizjūras teritorijā, neietekmē ne šīs direktīvas noteikumu interpretāciju, ne noteikumu par valsts atbalstu piemērošanu;
- 2) “Universālā pakalpojuma” direktīvas, kurā ir izdarīti grozījumi ar Direktīvu 2009/136, 12. panta 1. punkta otrās daļas a) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tam nav pretrunā tāds valsts tiesiskais regulējums, ar ko dalībvalsts, aprēķinot universālā pakalpojuma saistību neto izmaksas, ņem vērā visus ar šā pakalpojuma sniegšanu saistītos ienākumus un izdevumus, īpaši tos, kas uzņēmumam būtu radušies, ja tas nebūtu bijis šo pakalpojumu sniedzējs;
- 3) “Universālā pakalpojuma” direktīvas, kurā ir izdarīti grozījumi ar Direktīvu 2009/136, 32. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tam pretrunā ir tāds valsts tiesiskais regulējums, kas ļauj dalībvalstij noraidīt papildu obligātā pakalpojuma sniedzēja uzņēmuma celto prasību tāpēc, ka šī pakalpojuma izmaksas sedz peļņa, kuru tas ir guvis, pildot universālā pakalpojuma saistības;
- 4) “Universālā pakalpojuma” direktīvas, kurā ir izdarīti grozījumi ar Direktīvu 2009/136, 32. pantam, ciktāl ar to papildu obligātā pakalpojuma sniedzējam uzņēmumam ir piešķirtas tiesības saņemt kompensāciju par izmaksām, kas ir saistītas ar šā pakalpojuma sniegšanu, ir tieša iedarbība;

53 — Spriedums Komisija/Belģija (EU:C:2010:583, 49. punkts).

- 5) “Universālā pakalpojuma” direktīvai, kurā ir izdarīti grozījumi ar Direktīvu 2009/136, nav pretrunā tāds valsts tiesiskais regulējums, kurā ir noteikts, ka priekšnosacījums kompensācijas par izmaksām par papildu obligāto pakalpojumu piešķiršanai ir netaisnīgs apgrūtinājums minētā pakalpojuma sniedzējam uzņēmumam. Šajā ziņā, lai novērtētu šī apgrūtinājuma netaisnīgumu, dalībvalsts var ņemt vērā peļņu, kuru šis uzņēmums guvis, pildot universālā pakalpojuma saistības.